

אלא וכן אתה מוצא אף בכנעני ובפריזי, (6) שנאמר: "ובואו הר האמורי ואל כל שכניו", אלמא: אף שכניו — של האמורי — הכי הווי [כך היה להם].

ז. ונפנין לאחורי הגדר, ואפילו בשדה שהיא מלאה כרכום:

אמר רב אחא בר יעקב: לא נצרכה תקנה זו, אלא שאם מתפנה הוא מאחורי הגדר של שדה חבירו, יכול ליטול הימנו — מהגדר הבנויה סביב לשדה חבירו — צרור כדי לקנח בו, ואף על פי שפורץ את הגדר, ואף שהשדה מליאה כרכום שהיא צריכה שמירה מעולה. (7)

אמר רב חסדא: ואפילו בשבת מותר ליטול צרור מגדר בנוי כדי לקנח בו. (8)

מר זוטרא חסידא שקיל בשבת ומהדר [היה נוטל צרור ומחזירו], ואמר ליה לשמעיה: "זיל שירקיה" [והיה אומר לשמשו בחול, (9)] שיטוחנו בטיט ויחברנו יפה לגדר].

לקיים מה שנאמר בו: "נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה".

תניא: רבי שמעון בן אלעזר אומר:

עצים תלושין (3) שהיו בהרים בשעת חלוקת הארץ, (4) בחזקת כל השבטים הן עומדים, ואף שנמצאים הם בחלקו של שבט אחד.

ועצים שהיו מחוברים בשעת חלוקת הארץ, הם בחזקת אותו השבט שבחלקו הם מחוברים.

ואין לך כל שבט ושבט מישראל, שאין לו בהר, ובשפלה, ובנגב [ארץ שדות ובקעות], ובעמק, כלומר: כך נתחלקה הארץ, באופן שבחלקו של כל שבט היה מכל אלו —

שנאמר: "פנו ופעו לכם, ובואו הר האמורי ואל כל שכניו, בערבה בהר, ובשפלה ובנגב ובהוף הים". (5)

ולא הר האמורי בלבד היה בו מכל אלו,

7. נתבאר על פי רש"י בעמוד א בד"ה לאחורי הגדר, ועל פי רבינו יהונתן שהובא ב"שיטה מקובצת" כאן, ומאירי.

אבל גאון ז"ל ב"שיטה מקובצת" כאן, מפרש שאינו נוטל מאבני הגדר אלא צרור שבשדה, ואפילו עלו על הצרור עשבים של כרכום.

8. המאירי כתב בשם גדולי המפרשים, שבשבת אין מותר ליטול אלא מאבנים שלא נתחברו בטיט; וראה בהערה הבאה.

9. נתבאר על פי רש"י, ומשמע שמעשה דמר זוטרא בשבת היה; וראה ב"שיטה מקובצת" בשם גאון ז"ל, שאמר בשם מורו ה"ר יעקב,

3. "עצים תלושין שבהרים, כגון שעקרתן הרוח", גאון ז"ל ב"שיטה מקובצת".

4. כן משמע מרש"י, שכתב: "כל מי שירצה יטול, דהא כמטלטי וסאר השלל והמלקוח היו"; וראה ב"צפנת פענח" [הובא ב"ספר המפתח"] שנתקשה: למה לא זכו בקנין אגב קרקע גם בתלושין שבהרים, ראה שם.

5. הנה בקרא לא נזכר "עמק", ומנין למדו שאין לך כל שבט ושבט, שאין לו גם בעמק! ? וראה מה שכתב בזה המהרש"א.

6. כן נראה שהיא הגירסא הנכונה, על פי הב"ח ורש"י ורמ"ה ב"שיטה מקובצת".